

I. L'Arménie aux hautes époques.

II. Urartu et Assyrie, d'après les sources assyriennes.

III. Urartu d'après ses documents.

Այս հատորը ինքնին ամբողջութիւն մը կը կազմէ, հրատարակութեան պատրաստ է եւ յոյս կայ որ տպուի «Մեկնեան ֆոնտ»ի ծախքով: Շատ արժէքաւոր գործ է եւ տարակոյս չկայ որ պիտի դնահատուի նաեւ օտար պատմագէտներու կողմէ:

2.— Կը պատրաստէր տպել նաեւ Մովսէս Կաղանկատուացիի բնագիրը (Շահնաղարեանի փարիզեան տպագրութեան վրայ սրբագրութեամբ եւ յաւելումներով), որու մասին դրած է «Անահիտ»ի 1939 թիւ 4ին մէջ՝ «Քննութիւն Մովսէս Կաղանկատուացւոյ», Հ. Հացունիի դէմ:

3.— Կիսաւարտ մնացած ռուսերէն լեզուով գործ մը՝ «Բախտը վերջին հայ Արշակունեաց, Փաւստոսի առաջին խմբագրութեան հարցի մասին»:

4.— Պրոկոպիոս Կեսարացւոյ «Պատմութիւն Գոթական պատերազմին»ի (De bella gothico) ռուսերէն թարգմանութեան ձեռագիրը: Պրոֆ. Ադոնց ձեռնարկած էր հաւաքել յոյն եւ լատին պատմիչներու Հայերու եւ Հայաստանի հետ կապ ունեցող մասերու պատմութիւնը: Բայց երբ Լաթիշեւ ռուսերէն լեզուով հրատարակեց նման աշխատանք մը կովկասեան բոլոր ժողովուրդներու հետ կապ ունեցող նիւթերու հաւաքումով, ինք հրաժարեցաւ շարունակելէ:

Այս չորս հտորներէն զատ ունի բազմաթիւ ուրիշ հատուկտոր ձեռագիրներ ալ, որոնք տակաւին չեն դասաւորուած:

Ապագայ կենսագրին կը մնայ տալ լրիւ եւ իսկական դիմագիծը հանդուցեալ բանասէրին, որ ամբողջովին նուիրուած հայկական մըշակոյթին, բեղուն կեանք մը ապրեցաւ, տուաւ ինչ որ կրնար, եւ դեռ պիտի տար իր հասուն տարիքին մէջ, եթէ անողոք հիւանդութիւն մը ամիսներով անկողնին զամելէ վերջ զինքը, չիլէր զայն մեղմէ անդարձ կերպով (1942 Յունուար 27):

Եւրոպական իմաստով գիտնական մը կը կորսնցնէ հայ ժողովուրդը իր մահով:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

Հազար տարի էր երկրում արեւն ելաւ արիւն՝
 Ու մայր մըտաւ արիւննոս որպէս թրով զարկած աչք.
 Երկիրը ծռ'վ էր արեւան, երգը՝ երկրում՝ մահուան բո'ք,
 Ու չէր վառում օրերում լոյս փրկաբեր մի երաշք:

Ե. Զարեկ